

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ

ಮಹರ್ಷಿ ವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರಣೀತಂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಂ

॥ ದ್ವಿತೀಯಸ್ಕಂಧೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಂ

॥ ದ್ವಿತೀಯಸ್ಕಂಧೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ
ಏವಂ ಪುರಾ ಧಾರಣಯಾಽಽತ್ಮಯೋನಿ -
ನ೯ಷ್ಠಾಂ ಸ್ಮೃತಿಂ ಪ್ರತ್ಯವರುದ್ಯ ತುಷ್ಠಾತ್ |
ತಥಾ ಸಸರ್ಜೇದಮಮೋಘದೃಷ್ಟಿ -
ರ್ಯಥಾಪ್ಯಯಾತ್ ಪ್ರಾಗ್ ವ್ಯವಸಾಯಬುದ್ಧಿಃ || 1 ||

ಶಾಬ್ದಸ್ಯ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಏಷ ಪಂಥಾ
ಯನ್ನಾಮಭಿಧ್ಯಾಯತಿ ಧೀರಪಾರ್ಥೈಃ |
ಪರಿಭ್ರಮಂಸ್ತತ್ರ ನ ವಿಂದತೇಽರ್ಥಾನ್
ಮಾಯಾಮಯೇ ವಾಸನಯಾ ಶಯಾನಃ || 2 ||

ಅತಃ ಕವಿರ್ನಾಮಸು ಯಾವದರ್ಥಃ
ಸ್ಯಾದಪ್ರಮತ್ತೋ ವ್ಯವಸಾಯಬುದ್ಧಿಃ |
ಸಿದ್ಧೇಽನ್ಯಥಾರ್ಥೇ ನ ಯತೇತ ತತ್ರ
ಪರಿಶ್ರಮಂ ತತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಃ || 3 ||

ಸತ್ಯಾಂ ಕ್ಷಿತೌ ಕಿಂ ಕಶಿಪೋಃ ಪ್ರಯಾಸೈ -
ರ್ಬಾಹೌ ಸ್ವಸಿದ್ಧೇ ಹ್ಯುಪಬರ್ಹಣೈಃ ಕಿಂ |
ಸತ್ಯಂಜಲೌ ಕಿಂ ಪುರುಧಾನ್ನಪಾತ್ರಾ
ದಿಗ್ವಿಲಾಸೌ ಸತಿ ಕಿಂ ದುಕೂಲೈಃ || 4 ||

ಚೀರಾಣಿ ಕಿಂ ಪಥಿ ನ ಸಂತಿ ದಿಶಂತಿ ಭಿಕ್ಷಾಂ
 ನೈವಾಂಘ್ರಿಪಾಃ ಪರಭೃತಃ ಸರಿತೋಽಪ್ಯಶುಷ್ಯನ್ |
 ರುದ್ಧಾ ಗುಹಾಃ ಕಿಮಜಿತೋಽವತಿ ನೋಪಸನ್ನಾನ್
 ಕಸ್ಮಾದ್ ಭಜಂತಿ ಕವಯೋ ಧನದುರ್ಮದಾಂಧಾನ್ || 5 ||

ಏವಂ ಸ್ವಚಿತ್ತೇ ಸ್ವತ ಏವ ಸಿದ್ಧ
 ಆತ್ಮಾ ಪ್ರಿಯೋಽರ್ಥೋ ಭಗವಾನನಂತಃ |
 ತಂ ನಿರ್ವೃತೋ ನಿಯತಾರ್ಥೋ ಭಜೇತ
 ಸಂಸಾರಹೇತೂಪರಮಶ್ಚ ಯತ್ರ || 6 ||

ಕಸ್ತಾಂ ತ್ವನಾದೃತ್ಯ ಪರಾನುಚಿಂತಾ -
 ಮೃತೇ ಪಶೂನಸತೀಂ ನಾಮ ಯುಂಜ್ಯಾತ್ |
 ಪಶ್ಯಂಜನಂ ಪತಿತಂ ವೈತರಣ್ಯಾಂ
 ಸ್ವಕರ್ಮಜಾನ್ ಪರಿತಾಪಾಂಜುಷಾಣಂ || 7 ||

ಕೇಚಿತ್ ಸ್ವದೇಹಾಂತರ್ಹೃದಯಾವಕಾಶೇ
 ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಂ ಪುರುಷಂ ವಸಂತಂ |
 ಚತುರ್ಭುಜಂ ಕಂಜರಥಾಂಗಶಂಖ -
 ಗದಾಧರಂ ಧಾರಣಯಾ ಸ್ಮರಂತಿ || 8 ||

ಪ್ರಸನ್ನವಕ್ತ್ರಂ ನಲಿನಾಯತೇಕ್ಷಣಂ
 ಕದಂಬಕಿಂಜಲ್ಕಪಿಶಂಗವಾಸಸಂ |
 ಲಸನ್ನಹಾರತ್ನಹಿರಣ್ಮಯಾಂಗದಂ
 ಸ್ಫುರನ್ನಹಾರತ್ನಕಿರೀಟಕುಂಡಲಂ || 9 ||

ಉನ್ನಿದ್ರಹೃತ್ಪಂಕಜಕರ್ಣಿಕಾಲಯೇ
 ಯೋಗೇಶ್ವರಾಸ್ಥಾಪಿತಪಾದಪಲ್ಲವಂ |
 ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನಕಂಧರ -
 ಮಮ್ಲಾನಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ವನಮಾಲಯಾಽಚಿತಂ || 10 ||

ವಿಭೂಷಿತಂ ಮೇಖಲಯಾಂಗುಲೀಯಕೈ -
 ಮಹಾಧನೈರ್ನೂಪುರಕಂಕಣಾದಿಭಿಃ |
 ಸ್ನಿಗ್ಧಾಮಲಾಕುಂಚಿತನೀಲಕುಂತಲೈ -
 ವೀರೋಚಮಾನಾನನಹಾಸಪೇಶಲಂ || 11 ||

ಅದೀನಲೀಲಾಹಸಿತೇಕ್ಷಣೋಲ್ಲಸದ್ -
 ಭ್ರೂಭಂಗಸಂಸೂಚಿತಭೂರ್ಯನುಗ್ರಹಂ |
 ಈಕ್ಷೇತ ಚಿಂತಾಮಯಮೇನಮೀಶ್ವರಂ
 ಯಾವನ್ನನೋ ಧಾರಣಯಾವತಿಷ್ಠತೇ || 12 ||

ಏಕೈಕಶೋಽಂಗಾನಿ ಧಿಯಾನುಭಾವಯೇತ್
 ಪಾದಾದಿ ಯಾವದ್ಧಸಿತಂ ಗದಾಭೃತಃ |
 ಜಿತಂ ಜಿತಂ ಸ್ಥಾನಮಪೋಹ್ಯ ಧಾರಯೇತ್
 ಪರಂ ಪರಂ ಶುದ್ಧ್ಯತಿ ಧೀರ್ಯಥಾ ಯಥಾ || 13 ||

ಯಾವನ್ನ ಜಾಯೇತ ಪರಾವರೇಽಸ್ಮಿನ್
 ವಿಶ್ವೇಶ್ವರೇ ದ್ರಷ್ಟರಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಃ |
 ತಾವತ್ ಸ್ಥವೀಯಃ ಪುರುಷಸ್ಯ ರೂಪಂ
 ಕ್ರಿಯಾವಸಾನೇ ಪ್ರಯತಃ ಸ್ಮರೇತ || 14 ||

ಸ್ಥಿರಂ ಸುಖಂ ಚಾಸನಮಾಶ್ರಿತೋ ಯತಿ -
 ಯದಾ ಜಿಹಾಸುರಿಮಮಂಗ ಲೋಕಂ |
 ಕಾಲೇ ಚ ದೇಶೇ ಚ ಮನೋ ನ ಸಜ್ಜಯೇತ್
 ಪ್ರಾಣಾನ್ ನಿಯಚ್ಛೇನ್ಮನಸಾ ಜಿತಾಸುಃ || 15 ||

ಮನಃ ಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯಾಮಲಯಾ ನಿಯಮ್ಯ
 ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಏತಾಂ ನಿನಯೇತ್ ತಮಾತ್ಮನಿ |
 ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನ್ಯವರುದ್ಯ ಧೀರೋ
 ಲಬ್ಧೋಪಶಾಂತಿವಿರಮೇತ ಕೃತ್ಯಾತ್ || 16 ||

ನ ಯತ್ರ ಕಾಲೋಽನಿಮಿಷಾಂ ಪರಃ ಪ್ರಭುಃ
 ಕುತೋ ನು ದೇವಾ ಜಗತಾಂ ಯ ಈಶಿರೇ |
 ನ ಯತ್ರ ಸತ್ತ್ವಂ ನ ರಜಸ್ತಮಶ್ಚ
 ನ ವೈ ವಿಕಾರೋ ನ ಮಹಾನ್ ಪ್ರಧಾನಂ || 17 ||

ಪರಂ ಪದಂ ವೈಷ್ಣವಮಾಮನಂತಿ ತದ್
 ಯನ್ನೇತಿ ನೇತೀತ್ಯತದುತ್ಸಿಸೃಕ್ಷವಃ |
 ವಿಸೃಜ್ಯ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಮನನ್ಯಸೌಹೃದಾ
 ಹೃದೋಪಗುಹ್ಯಾರ್ಹಪದಂ ಪದೇ ಪದೇ || 18 ||

ಇತ್ಥಂ ಮುನಿಸ್ತೂಪರಮೇದ್ ವ್ಯವಸ್ಥಿತೋ
 ವಿಜ್ಞಾನದೃಗ್ವೀರ್ಯಸುರಂಧಿತಾಶಯಃ |
 ಸ್ವಪಾರ್ಷ್ಣಿನಾಽಽಪೀಡ್ಯ ಗುದಂ ತತೋಽನಿಲಂ
 ಸ್ಥಾನೇಷು ಷಟ್ಸೂನ್ನಮಯೇಜ್ಜಿತಕ್ಲಮಃ || 19 ||

ನಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಥಿತಂ ಹೃದ್ಯಧಿರೋಪ್ಯ ತಸ್ಮಾ -
 ದುದಾನಗತ್ಯೋರಸಿ ತಂ ನಯೇನ್ಮುನಿಃ |
 ತತೋಽನುಸಂಧಾಯ ಧಿಯಾ ಮನಸ್ವೀ
 ಸ್ವತಾಲುಮೂಲಂ ಶನಕೈರ್ನಯೇತ || 20 ||

ತಸ್ಮಾದ್ ಭ್ರುವೋರಂತರಮುನ್ನಯೇತ
 ನಿರುದ್ಧಸಪ್ತಾಯತನೋಽನಪೇಕ್ಷಃ |
 ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಾರ್ಧಮಕುಂಠದೃಷ್ಟಿ -
 ನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಮೂರ್ಧನ್ ವಿಸೃಜೇತ್ಪರಂ ಗತಃ || 21 ||

ಯದಿ ಪ್ರಯಾಸ್ಯನ್ ನೃಪ ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಂ
 ವೈಹಾಯಸಾನಾಮುತ ಯದ್ ವಿಹಾರಂ |
 ಅಷ್ಟಾಧಿಪತ್ಯಂ ಗುಣಸನ್ನಿವಾಯೇ
 ಸಹೈವ ಗಚ್ಛೇನ್ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈಶ್ಚ || 22 ||

ಯೋಗೇಶ್ವರಾಣಾಂ ಗತಿಮಾಹುರಂತ -
 ಬೃಹಿಸ್ತ್ರಲೋಕ್ಯಾಃ ಪವನಾಂತರಾತ್ಮನಾಂ |
 ನ ಕರ್ಮಭಿಸ್ತಾಂ ಗತಿಮಾಪ್ನುವಂತಿ
 ವಿದ್ಯಾತಪೋಯೋಗಸಮಾಧಿಭಾಜಾಂ || 23 ||

ವೈಶ್ವಾನರಂ ಯಾತಿ ವಿಹಾಯಸಾ ಗತಃ
 ಸುಷುಮ್ಣಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಪಥೇನ ಶೋಚಿಷಾ |
 ವಿಧೂತಕಲ್ಮೋಽಥ ಹರೇರುದಸ್ತಾತ್
 ಪ್ರಯಾತಿ ಚಕ್ರಂ ನೃಪ ಶೈಶುಮಾರಂ || 24 ||

ತದ್ ವಿಶ್ವನಾಭಿಂ ತ್ವತಿವರ್ತ್ಯ ವಿಷ್ಣೋ -
 ರಣೀಯಸಾ ವಿರಜೇನಾತ್ಮನೈಕಃ |
 ನಮಸ್ಕೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಮುಪೈತಿ
 ಕಲ್ಪಾಯುಷೋ ಯದ್ ವಿಬುಧಾ ರಮಂತೇ || 25 ||

ಅಥೋ ಅನಂತಸ್ಯ ಮುಖಾನಲೇನ
 ದಂದಹ್ಯಮಾನಂ ಸ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಶ್ವಂ |
 ನಿಯಾತಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಜುಷ್ಪಧಿಷ್ಣ್ಯಂ
 ಯದ್ ದ್ವೈಪರಾಧ್ಯಂ ತದು ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಂ || 26 ||

ನ ಯತ್ರ ಶೋಕೋ ನ ಜರಾ ನ ಮೃತ್ಯು -
 ನಾರ್ತಿನ ಚೋದ್ವೇಗ ಋತೇ ಕುತಶ್ಚಿತ್ |
 ಯಚ್ಚಿತ್ತತೋಽದಃ ಕೃಪಯಾನಿದಂವಿದಾಂ
 ದುರಂತದುಃಖಪ್ರಭವಾನುದರ್ಶನಾತ್ || 27 ||

ತತೋ ವಿಶೇಷಂ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ನಿರ್ಭಯ -
 ಸ್ತೇನಾತ್ಮನಾಪೋಽನಲಮೂರ್ತಿರತ್ವರನ್ |
 ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯೋ ವಾಯುಮುಪೇತ್ಯ ಕಾಲೇ
 ವಾಯ್ವಾತ್ಮನಾ ಖಂ ಬೃಹದಾತ್ಮಲಿಂಗಂ || 28 ||

ಘ್ರಾಣೇನ ಗಂಧಂ ರಸನೇನ ವೈ ರಸಂ
 ರೂಪಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಶ್ವಸನಂ ತ್ವಚೈವ |
 ಶ್ರೋತ್ರೇಣ ಚೋಪೇತ್ಯ ನಭೋಗುಣತ್ವಂ
 ಪ್ರಾಣೇನ ಚಾಕೂತಿಮುಪೈತಿ ಯೋಗೀ || 29 ||

ಸ ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮೇಂದ್ರಿಯಸನ್ನಿಕರ್ಷಂ
 ಮನೋಮಯಂ ದೇವಮಯಂ ವಿಕಾರ್ಯಂ |
 ಸಂಸಾದ್ಯ ಗತ್ಯಾ ಸಹ ತೇನ ಯಾತಿ
 ವಿಜ್ಞಾನತತ್ತ್ವಂ ಗುಣಸನ್ನಿರೋಧಂ || 30 ||

ತೇನಾತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾನಮುಪೈತಿ ಶಾಂತ -
 ಮಾನಂದಮಾನಂದಮಯೋಽವಸಾನೇ |
 ಏತಾಂ ಗತಿಂ ಭಾಗವತೀಂ ಗತೋ ಯಃ
 ಸ ವೈ ಪುನರ್ನೇಹ ವಿಷಜ್ಜತೇಽಂಗ || 31 ||

ಏತೇ ಸೃತೀ ತೇ ನೃಪ ವೇದಗೀತೇ
 ತ್ವಯಾಭಿಪೃಷ್ಟೇ ಹ ಸನಾತನೇ ಚ |
 ಯೇ ವೈ ಪುರಾ ಬ್ರಹ್ಮಣ ಆಹ ಪೃಷ್ಟ
 ಆರಾಧಿತೋ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವಃ || 32 ||

ನ ಹೃತೋಽನ್ಯಃ ಶಿವಃ ಪಂಥಾ ವಿಶತಃ ಸಂಸೃತಾವಿಹ |
 ವಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗೋ ಯತೋ ಭವೇತ್ || 33 ||

ಭಗವಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಾರ್ತ್ವೀನ ತ್ರಿರನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮನೀಷಯಾ |
 ತದಧ್ಯವಸ್ಯತ್ ಕೂಟಸ್ಥೋ ರತಿರಾತ್ಮನ್ ಯತೋ ಭವೇತ್ || 34 ||

ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಲಕ್ಷಿತಃ ಸ್ವಾತ್ಮನಾ ಹರಿಃ |
 ದೃಶ್ಯೈರ್ಬುದ್ಧ್ಯಾದಿಭಿದ್ರಷ್ಟ್ವಾ ಲಕ್ಷಣೈರನುಮಾಪಕೈಃ || 35 ||

ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ರಾಜನ್ ಹರಿಃ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವದಾ |
ಶ್ರೋತವ್ಯಃ ಕೀರ್ತಿತವ್ಯಶ್ಚ ಸ್ಮರ್ತವ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ಮುನಾಂ || 36 ||

ಪಿಬಂತಿ ಯೇ ಭಗವತ ಆತ್ಮನಃ ಸತಾಂ
ಕಥಾಮೃತಂ ಶ್ರವಣಪುಟೇಷು ಸಂಭೃತಂ |
ಪುನಂತಿ ತೇ ವಿಷಯವಿದೂಷಿತಾಶಯಂ
ವ್ರಜಂತಿ ತಚ್ಚರಣಸರೋರುಹಾಂತಿಕಂ || 37 ||

|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ದ್ವಿತೀಯಸ್ಕಂಧೇ ಪುರುಷಸಂಸ್ಥಾವರ್ಣನಂ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ||